

24 mei 2026

Voorzitter,

Laat ik beginnen met een aantal complimenten aan de formerende partijen. Allereerst is het goed om te zien dat er in korte tijd een coalitieakkoord tot stand is gekomen. Dat verdient waardering.

Ook verdient de keuze voor een akkoord op hoofdlijnen een compliment. Het CDA heeft daar in de gesprekken met de formateur ook voor gepleit. Een akkoord op hoofdlijnen doet recht aan de verkiezingsuitslag, aan de breedte van deze raad en aan de ruimte die nodig is om het debat de komende jaren ook echt hier in de raad te voeren.

Tegelijk wil het CDA al aan het begin één punt nadrukkelijk markeren: netcongestie. Het is goed dat dit in het coalitieakkoord wordt genoemd, maar wat ons betreft wordt nog onvoldoende zichtbaar hoe groot dit probleem kan worden. Netcongestie is niet zomaar een technisch knelpunt. Het kan ertoe leiden dat plannen voor woningbouw, voorzieningen, bedrijvigheid, verduurzaming en maatschappelijke ontwikkeling simpelweg niet of niet op tijd kunnen worden uitgevoerd.

Juist daarom heeft het CDA hier kritische vragen over gesteld. Het is jammer dat die vragen nog niet zijn beantwoord. Want als de ruimte op het elektriciteitsnet onvoldoende blijkt, wat is dan plan B? Welke keuzes maakt de coalitie dan? En hoe voorkomt zij dat plannen voor inwoners worden getorpedeerd door bovenliggende landelijke prioriteiten, zoals bijvoorbeeld de uitbreiding van defensie in Soesterberg?

Voorzitter, het CDA herkent in dit akkoord verschillende punten die aansluiten bij onze eigen inzet. Dat is positief. Het CDA is een constructieve partij. Waar voorstellen bijdragen aan een sterke Soester samenleving, aan vertrouwen in inwoners, aan zorg voor wie ondersteuning nodig heeft en aan verantwoord bestuur, zal de coalitie ons aan haar zijde vinden.

Voorzitter, juist vanuit die constructieve houding wil het CDA vandaag ook een aantal kritische kanttekeningen plaatsen. Want een akkoord op hoofdlijnen mag geen akkoord zonder richting worden. En mooie woorden moeten uiteindelijk ook leiden tot duidelijke keuzes.

De coalitie stelt wendbaar, weerbaar en betrouwbaar te willen zijn. Dat zijn op zichzelf goede uitgangspunten. Maar bij het begrip weerbaar missen wij nog een bredere uitwerking. In het akkoord lijkt weerbaarheid vooral te gaan over het kunnen opvangen van bestuurlijke of financiële tegenvallers. Voor inwoners betekent weerbaarheid echter veel meer. Het gaat ook over de vraag of de gemeente voorbereid is op noodsituaties die inwoners direct raken.

Denk aan langdurige stroomuitval. Dat is geen theoretisch risico, zeker niet gezien de problemen rond netcongestie in onze regio. Voor sommige inwoners is stroom letterlijk van levensbelang, bijvoorbeeld omdat zij afhankelijk zijn van beademing, medische apparatuur of nierdialyse. Dan moet duidelijk zijn waar inwoners terecht kunnen. Het CDA heeft in het verkiezingsprogramma gepleit voor ontmoetingsplekken in elke wijk die ook in noodsituaties een rol kunnen vervullen. Het is goed dat ontmoetingsplekken in het akkoord worden omarmd, maar de uitwerking moet

wat ons betreft steviger. Het toegankelijk maken van schoolpleinen voor ontmoeting is waardevol, maar onvoldoende als het gaat om opvang, veiligheid en continuïteit bij calamiteiten.

Voorzitter, dan de bestuursstijl. De coalitie spreekt over “ja, mits” en “wat kan wél”. Dat klinkt positief, maar het CDA maakt hier een principiële onderscheid. In ons programma spreken wij over “ja, tenzij”. Dat verschil lijkt misschien klein, maar is wezenlijk. “Ja, tenzij” vertrekt vanuit vertrouwen in inwoners, ondernemers en verenigingen. Het uitgangspunt is dan dat iets kan, behalve wanneer er een duidelijke reden is waarom het niet kan. Dat geeft duidelijkheid en voorspelbaarheid.

“Ja, mits” legt het accent anders. Dan ontstaat sneller het beeld dat de overheid eerst voorwaarden stelt voordat inwoners kunnen handelen. Voor inwoners wordt dan minder duidelijk wanneer iets wel of niet mogelijk is en wanneer zij afhankelijk zijn van de gemeente. Het CDA pleit daarom voor een bestuurscultuur die vertrekt vanuit vertrouwen: ja, tenzij. Dat past ook bij het uitdaagrecht, dat vanaf 2028 verplicht wordt voor gemeenten. Wij zijn benieuwd hoe de coalitie dat recht de komende jaren concreet wil verankeren.

Voorzitter, dan wonen. Dat was hét thema van de verkiezingen. Veel partijen hebben de kiezer beloofd dat er nu echt snelheid zou worden gemaakt met woningbouw. In het coalitieakkoord zien wij vooral dat eerder ingezette plannen worden voortgezet, met mogelijk nog een opvallende aanpassing bij Oude Tempel. Ook worden woningdelen en verruiming van verhuur genoemd. Dat kan helpen, maar het is geen volledig antwoord op de woningnood.

Wat wij missen, is duidelijkheid over nieuwe locaties en keuzes voor de periode na deze coalitieperiode. Er worden geen nieuwe plekken buiten de rode contouren aangewezen. Tegelijk wordt ingezet op extra bouwen (verdichten) binnen de rode contouren, met de belofte dat groen wordt teruggegeven. Dat roept vragen op. Binnen de rode contouren is de ruimte beperkt. En waar die ruimte er nog is, gaat het vaak juist om groen. Is het verstandig om groen binnen de bebouwde kom op te geven, terwijl datzelfde groen hard nodig is voor verkoeling tijdens hitteperiodes en voor wateropvang bij hevige regenval?

Het CDA is benieuwd naar de uitwerking, maar had op dit punt meer duidelijkheid verwacht. Zeker omdat wonen in de verkiezingscampagne zo'n groot thema was. Met het lage vertrouwen in de politiek kunnen we het ons niet veroorloven dat we over vier jaar opnieuw aan inwoners moeten uitleggen waarom de woningbouw onvoldoende op gang is gekomen.

Voorzitter, breder valt het CDA op dat in het coalitieakkoord veel wordt gesproken over het maken van plannen, het organiseren van participatie en het verder uitzoeken van regelgeving. Dat zijn op zichzelf geen verkeerde stappen. Zorgvuldigheid en betrokkenheid van inwoners zijn belangrijk. Maar op meerdere punten ontstaat wel het risico dat het vooral bij praten, onderzoeken en voorbereiden blijft. Juist nu inwoners veel verwachten van de politiek, is uitvoering nodig. Niet alleen verkennen wat mogelijk is, maar keuzes maken. Niet alleen participatie organiseren, maar ook laten zien wat daarmee gebeurt. En niet alleen regels onderzoeken, maar waar mogelijk regels vereenvoudigen. Het CDA zal de coalitie daarom scherp volgen op de vraag of dit akkoord daadwerkelijk leidt tot zichtbare resultaten voor inwoners, ondernemers en verenigingen.

Voorzitter, het ontbreken van prioritering maakt het lastig om te beoordelen wat de komende jaren werkelijk gerealiseerd gaat worden. Wat het CDA betreft moet de prioriteit liggen bij drie zaken.

Ten eerste: het versoepelen van regels, zodat ondernemers, inwoners en verenigingen makkelijker kunnen doen waar zij goed in zijn. Zij zorgen voor werkgelegenheid, levendigheid, betrokkenheid en omzien naar elkaar. Daarmee dragen zij direct bij aan een sterke Soester samenleving.

Ten tweede: een integraal loket voor de meest kwetsbare inwoners die gebruikmaken van het sociaal domein breed uitrollen. Zij mogen niet verdwalen in een woud van regels, loketten en procedures. De ondersteuning moet toegankelijker, menselijker en beter georganiseerd worden.

Ten derde: eerlijkheid over wonen. We moeten helder zijn over wat wel en niet lukt, en vervolgens voortvarend werken aan een goede mix van sociale huur, middenhuur, koopwoningen en alternatieve woonvormen. Niet met alleen mooie ambities, maar met concrete keuzes.

Voorzitter, het CDA begrijpt dat er financiële keuzes moeten worden gemaakt. Juist daarom moeten we scherp kijken naar wat wenselijk is en wat werkelijk nodig is. Projecten die misschien sympathiek zijn, maar niet bijdragen aan een sterke samenleving, verdienen wat ons betreft geen prioriteit.

Laten we als gemeente vooral doen waarvoor we zijn: zorgen voor goede basisvoorzieningen, ruimte geven aan inwoners, ondernemers en verenigingen, ondersteuning bieden aan wie dat nodig heeft, verantwoordelijkheid leggen waar die hoort en zorgvuldig omgaan met onze leefomgeving. Dat vraagt om solidariteit, vertrouwen, menselijke waardigheid en oog voor toekomstige generaties.

Voorzitter, het CDA zal de komende periode een constructieve oppositie voeren. Dat betekent dat wij voorstellen van de coalitie zullen steunen wanneer die bijdragen aan een sterke Soester samenleving, meer vertrouwen in inwoners, goede zorg voor kwetsbare mensen, voldoende woningen en zorgvuldig beheer van onze leefomgeving. Tegelijk zullen wij kritisch zijn wanneer ambities onvoldoende worden uitgewerkt, keuzes worden uitgesteld of beloften aan inwoners niet worden waargemaakt. De coalitie kan dus op het CDA rekenen waar het algemeen belang wordt gediend, maar zal ons stevig tegenover zich vinden wanneer dat nodig is. Vanuit die houding gaan wij deze raadsperiode in: constructief, kritisch en steeds met het belang van Soest en Soesterberg voorop.